

ACTIVITĂȚILE DE LECTURĂ ÎN CLASELE PRIMARE

MIDRIGAN Tatiana, doctorandă,
Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. *Lectura are un rol important în modelarea personalității, contribuie la formarea progresivă a elevului cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea din jurul său. Domeniul Lectura în clasele primare include următoarele activități: lectura textului; memorizarea și recitarea textului; lectura expresivă a textului; lectura pe roluri a dialogurilor din textul narativ; activități de lectură interogativă și analitică; receptarea textului; comentarea potențialului expresiv al diferitelor unități de limbaj artistic; activități de decodificare a semnificațiilor operei; activități de aplicare a algoritmilor de caracterizare a personajului literar; activități de dezvoltare creatoare a operelor literare. Textele alese pentru lectură trebuie autentice și întâlnite în viața cotidiană, să corespundă nivelului de cunoștințe, intereselor, vârstei, necesității elevilor, să solicite gândirea și imaginația elevilor, să-i facă să descopere, să creeze, să dobândească abilități practice de limbă.*

Cuvinte-cheie: *lectură, text literar, modalități, activități de lectură elevi.*

Abstract. *Reading has an important role in shaping the personality, it contributes to the progressive formation of the student with a basic communicational and literary culture, able to understand the world around him. The field Reading in primary classes includes the following activities: reading the text; memorizing and reciting the text; expressive reading of the text; role reading of the dialogues in the narrative text; interrogative and analytical reading activities; receiving the text; commenting on the expressive potential of different artistic language units; activities to decode the meanings of the work; activities for applying the characterization algorithms of the literary character; creative development activities of literary works. The texts chosen for reading must be authentic and encountered in everyday life, to correspond to the level of knowledge, interests, age, need of students, to require students' thinking and imagination, to make them discover, create, acquire practical language skills.*

Keywords: *reading, literary text, modalities, reading activities students.*

Lectura are un rol important de modelare nu numai a personalității, ci și a gândirii și a exprimării, contribuind la formarea progresivă a elevului cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice și să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări, sentimente, opinii.

Orientarea elevilor spre lectura cărților trebuie făcută în funcție de vârstă, de particularitățile individuale ale fiecăruia și de nivelul la care și-au însușit cititul. Atunci când facem o recomandare de lectură, este important să respectăm aceste cerințe.

Domeniul *Lectura în clasele primare* include următoarele activități [3]:

- lectura textului;

- memorizarea și recitarea textului;
- lectura expresivă a textului;
- lectura pe roluri a dialogurilor din textul narativ/ dramatic;
- activități de lectură interogativă și analitică ;
- receptarea textului;
- comentarea potențialului expresiv al diferitelor unități de limbaj artistic;
- activități de decodificare a semnificațiilor operei;
- activități de aplicare a algoritmilor de caracterizare a personajului literar;
- activități de dezvoltare creatoare a operelor literare.

Astfel, P. Cornea consideră că orice *activitate de lectură*, în cadrul procesului didactic, trebuie să se desfășoare prin *multiple lecturi* de înțelegere / receptare / analiză / decodificare / interpretare a textului scris. În opinia autorului, procesul lecturii trebuie să parcurgă cinci etape:

- 1) percepția / receptarea textului;
- 2) re-lectura pentru decodarea sensurilor textului;
- 3) lectura pe unități a textului și înțelegerea detaliată a sensului;
- 4) lectura interpretativă a unor secvențe de text;
- 5) interpretarea estetică a textului [2, p. 65].

Textele alese pentru lectură trebuie să fie autentice și întâlnite în viața cotidiană, să corespundă nivelului de cunoștințe, intereselor, vârstei, necesității elevilor, să solicite gândirea și imaginația elevilor, să-i facă să descopere, să creeze, să dobândească abilități practice de limbă.

Este necesar ca fiecare învățător să respecte anumite etape de lucru cu textul, pentru a facilita comprehensiunea textului și a asigura lectura eficientă. În tabelul 1 sunt propuse diverse activități de lectură, care contribuie la receptarea și interpretarea textului literar.

Tabelul 1. Activități de lectură

Etapa	Activitatea	Mai precis
Înainte de a citi	Privire de ansamblu	Priviți cu atenție titlul, fragmentele, desenele.
	Predicții	Întrebare: Ce va spune autorul?
	Întrebări	Întrebare: La ce întrebări aș putea găsi răspunsul?
	Răspunsuri	Întrebare: Ce știu deja?
	Reflecție	Întrebare: De ce citesc aceasta?
În timpul cititului	Vizualizări	Construiți imagini vizuale!
	Predicții	Întrebare: Ce va urma?
	Rezumat	Întrebare: Ce a spus autorul?

	Întrebări	Formulați întrebări despre ceea ce citesc!
	Clarificări	<p>Întrebare: Ce nu a fost clar? Ce aş putea face pentru a clarifica aceste aspecte?</p> <p>-Citiți mai departe încercând să înțelegeți;</p> <p>-Întoarceți-vă și recitiți;</p> <p>-Citiți mai rar și vizualizați;</p>
După ce ați citit	Rezumat	Întrebare: Ce am citit?
	Recitit	Întrebare: Ce nu am înțeles?
	Verificat	Întrebare: Au fost predicțiile mele corecte?
	Analizat	Întrebare: Cum se potrivește aceasta cu ceea ce știam înainte de a citi? Ce am învățat?
	Aplicații și schimb de informații	<p>Întrebare: Cum pot folosi aceste cunoștințe?</p> <p>Cine altcineva le mai poate folosi?</p> <p>Cine ar fi interesat?</p> <p>Ce voi putea face mai bine sau altfel după ce am citit?</p>

Activitățile de lectură impun respectarea procesului de lectură, care necesită 3 elemente de bază: *timp*, *asumare* și *răspuns*. Elevii trebuie să aibă la dispoziție *timpul* necesar pentru lectura textului. Uneori se propun câteva zile sau o săptămână. Dându-le la școală timpul necesar să citească, cerându-le să facă acest lucru și oferindu-le exerciții care să le dea satisfacție, elevii vor ajunge să devină niște cititori pasionați. Cel mai adesea elevii primesc anumite cărți din care li se spune ce să citească, câte pagini și până când. Rareori pot să-și aleagă lecturile, timpul alocat sau finalitatea. Când le cerem elevilor să citească numai ceea ce stabilim noi, ei nu vor reuși să se conecteze textului. Lectura nu a fost considerată până acum un act social. Este privită ca un proces individual de deprindere a abilităților de lectură, act urmat de sarcini izolate de lecturare a unui text.

Orice lectură presupune un interviu/discuție/chestionare orală.

Interviul despre lectură este o tehnică de învățare prin colaborare, în care elevii se interviează reciproc, în legătură cu un anumit subiect și reprezintă modalitatea cea mai simplă de comunicare și de verificare a înțelegerii unui text, prin intermediul căruia pot fi primite și transmise informații, idei, opinii și sentimente în legătură cu textul citit.

Modele de întrebări:

1. Ce te-a impresionat în această carte?
2. Ce nu ți-a plăcut?
3. Ce ai simțit pe parcursul lecturii?

4. Cum a început textul?
5. Cum s-a terminat?
6. Ai anticipat finalul?
7. Care sunt personajele?
8. Te recunoști în vreunul dintre personaje?
9. Au fost personajele credibile? De ce?/De ce nu?
10. Cu care personaj ai vrea să fii prieten?
11. Te poți gândi la trei cuvinte prin care să descrii această carte?
12. Ce ai înțeles din această carte?
13. Care este punctul forte al cărții?
14. De ce recomanzi cartea și colegilor?

Altă metodă este VAS (Văd..., Aud..., Simt...), care vizează reacția cititorului, încurajează elevul să raporteze textul la experiențele lui de viață, reflectând, în același timp, asupra celor citite, oferind răspunsuri creative. După lectura textului învățătorul le cere elevilor să completeze sintagmele nominalizate. Metoda apropie elevul de mesajul textului, dezvoltă imaginația.

Lasă-mă pe mine să am ultimul cuvânt este o metodă care urmează lecturii propriu-zise și se utilizează la sfârșitul lecției. Se propune sarcina ca elevul să formuleze mesajul/învățătura textului. După prezentarea ideilor se formulează concluzia generală. Este evident că elevul care a formulat ultimul mesaj este cel care are ultimul cuvânt, de unde și numele metodei.

Discuțiile frontale sau de grup. Învățătorul formulează diferite întrebări prin care elevii își pot exprima primele reacții legate de textul citit. Pot fi utilizate întrebări de tipul *Ce te-a emoționat?/ Ce ți-ai imaginat? Prin ce te-a impresionat textul?/ Atunci când citeai/ ascultai textul, ți-ai amintit de anumite experiențe personale?/ Ce sentimente îți trezesc aceste experiențe?*

Aceste întrebări provoacă elevul la un dialog interactiv în clasă și fiecare își expune punctul de vedere. În acest sens, rolul cadrului didactic este de a valorifica din plin textul literar ca resursă pedagogică și de a utiliza cele mai eficiente tehnici de interogare a textului, care să conducă nu doar la o înțelegere adecvată a mesajului global al acestuia, ci și la o înțelegere detaliată dincolo de text.

În proiectarea demersului de evaluare a înțelegerii lecturii prin tehnica întrebărilor vom ține cont de cele trei niveluri de comprehensiune a unui text literar, descrise de cercetătoarea E. Calaque, care se suprapun pe etapele modelului stadial de lectură plurală:

1. Înțelegerea imediată, care este nivelul cel mai simplu de percepere a datelor / informațiilor / evenimentelor furnizate, explicate sau descrise într-un text.
2. Înțelegerea detaliată (logică) presupune reperarea unor detalii și informații din text, punerea lor în relație în vederea construirii sensului textului dat. Aceste sarcini cer înțelegerea, punerea în relație și tratarea fiecărei informații furnizate în text.

3. Înțelegerea finală se referă la sensul global al textului citit și implică tratarea în profunzime a înțelesului unui text. La această etapă învățătorul trebuie să aibă capacitatea de a suplini lacunele și de a adăuga ceea ce lipsește în text [1].

Pentru ca evaluarea lecturii, să aibă un efect formativ, să fie resimțită și de către elevi, este necesar și util ca învățătorii să exerseze dezvoltarea capacității acestora de a se autoevalua. Însă pentru ca elevii să se poată autoaprecia obiectiv, trebuie mai întâi să cunoască criteriile de succes.

Criteriile pe care le utilizează învățătorul în evaluarea lecturii pot deveni un instrument de lucru și al elevului, prin care acesta să-și măsoare / aprecieze nivelul său astfel încât să-și poată regla propria învățare. Astfel, cunoașterea de către elev a criteriilor de evaluare poate fi transformată într-un lucru foarte util pentru dezvoltarea capacității sale de autoevaluare.

În concluzie subliniem că, prin intermediul lecturii, învățătorul nu va realiza numai obiectivele stabilite, ci le va oferi elevilor și posibilitatea de a recepta adecvat textul literar, de a înțelege specificul ei ca artă. Astfel elevul va trece de la lectura pasivă (cantitativă) la lectura activă a unui text, indiferent de natura acestuia.

Bibliografie

1. Calaque, E. Itinéraires de lecture et construction du sens // Regards sur la lecture, textes et images. Grenoble: ELLUG, 1989.
2. Cornea, P. Introducere în teoria lecturii. București: Polirom, 1998. 240 p.
3. Curriculum național: învățământul primar. Chișinău, 2018.
4. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Ch., 2018
5. Șchiopu, C. Metodica predării literaturii române. Ch.: S. n., 2009. 332 p.

CZU:371.381-2:373.3

VALORIFICAREA LECTURII ÎN CLASELE PRIMARE

MUNTEANU Tamara, decan Facultatea de Pedagogie,
Catedra Pedagogie și metodică învățământului primar,
Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. *Articolul reflectă importanța lecturii în treapta primară, propune activități de dezvoltare a interesului pentru lectură, tipuri, forme de lectură, cerințe față de lectura textului, principii ale studiului textului și sugerează unele activități specifice de formare a competenței lectorale.*

Cuvinte-cheie: *lectură, interes, tipuri, forme, cerințe, principii, text, competențe lectorale.*